

דגם תשובות — תורה שבעל פה, מס' 005381, חורף תשע"ז

הערה למעריך: דברים הכתובים בסוגריים אינם מחייבים את הנבחן.

פרק ראשון — במעגלי המשנה

על הנבחן לענות על שאלה 1 — חובה, ועל שמונה מן השאלות 2-11.

שאלת חובה. על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

1. מבוא לתורה שבעל פה

א. (1) "מכילתא" נכתב על חומש שמות, "ספרא" נכתב על חומש ויקרא, "ספרי" נכתב על חומש במדבר ועל חומש דברים (עמ' 11).

[הערה למעריך: די בשני מדרשי הלכה]

(2) מדרשי האגדה סודרו על פי פסוקי התורה (עמ' 12-13).

ב. (1) — ריבוי דעות ופרשנויות, והצורך להכריע ולסכם.
— התעוררות שאלות חדשות שלא נמצא להן מענה חד-משמעי בספרים הקודמים [או שהנושא כולו לא נדון בעבר].

(עמ' 14-16)

[הערה למעריך: די בגורם אחד]

(2) "שתילי זיתים" — [ספרו של הרב דוד מזרחי (משרקי)]. פירוש, תוספות והסברים לשולחן ערוך חלק "אורח חיים". התקבל בקהילות יוצאי תימן.

"בן איש חי" — [ספרו של הרב יוסף חיים]. ערוך על פי סדר פרשות השבוע ומשולבות בו הלכות משולחן ערוך חלק "אורח חיים" וחלק "יורה דעה". התקבל בקהילות יוצאי ספרד.

"משנה ברורה" — [ספרו של הרב ישראל מאיר הכהן מראדין, החפץ חיים]. פסיקות והרחבות על שולחן ערוך חלק "אורח חיים". התקבל בקהילות יוצאי אשכנז.

[הערה למעריך: די לכתוב על ספר אחד]

(עמ' 15)

ג. (1) בתורה שבכתב מופיע הציווי האלוקי על יסודות המצוות ועל מהותן, והתורה שבעל פה היא הפרשנות שממנה נובעים הפרטים המסבירים באילו דרכים ואופנים מקיימים את המצוות.

[לקבל: הצו הבסיסי הוא בתורה שבכתב, ובמהלך הדורות ועד זמננו, חכמים, פרשנים ופוסקים קובעים ומגדירים את פרטי המצווה ואת הדרך הנכונה לקיימה].

(2) המצווה היסודית שכתובה בתורה שבכתב היא שאדם ישובת ביום השביעי ולא יעשה מלאכות. הביטוי של פעולת השביתה ופרטי המלאכות האסורות מפורטים בתורה שבעל פה.

(עמ' 20)

2. תורה, מצוות ודרך ארץ

א. (1) "מצוות הבן על האב" — נשים פטורות.

"מצוות האב על הבן" — נשים חייבות.

"מצוות עשה שהזמן גרמה" — נשים פטורות.

"מצוות עשה שלא הזמן גרמה" — נשים חייבות.

(עמ' 4)

(2) את מצוות תפילין מקיימים ביום ולא בלילה (עמ' 5).

ב. מצוות שמוטלות על הבן לקיים לאביו.

שני היסודות — מורא וכבוד.

(עמ' 4-5)

3.

צדקה וחסד, מידות, אמת ויושר

- א. (1)** הסבר המקרה והדין – מותר לסוחר להכניס למחסן שלו תבואה שקנה מכמה חקלאים, ולמכור לציבור. טעם – הכול יודעים שהסוחר אינו מגדל את התבואה בעצמו אלא קונה אותה מכמה חקלאים, ואין כאן גנבת דעת.
(עמ' 27-29)
- (2)** בִּרְת הפסולת מהגריסים על ידי המוכר [כדי להעלות את מחירם].
אבא שאול – [אסור לעשות כן] כי מראה הגריסים היפים יגרום להעלאת מחירם יותר מדמי הפסולת שנבררה, ויש בזה אונאה.
חכמים – [מותר לעשות כן] כי הקונה יכול להעריך כמה דמי הפסולת שנבררה, ועד כמה כדאי לו לשלם יותר ולחסוך לעצמו את טורח הבררה, ולכן אין בכך אונאה.
[הערה למעריך: די בנימוק דעתו של אחד התנאים]
(עמ' 28-29)
- ב.** הגונב את דעת הבריות רוכש לעצמו תכונות רעות [שהן תועבת ה'] [לקבל: הגונב את דעת הבריות עושה מעשה שה' מתעב ויחס ה' אליו יהיה בהתאם] (עמ' 29).

4.

תפילה

- א.** – "כל שתפילתו דומה עליו כמשוי (=כמשא)".
– "כל מי שאינו אומרה בלשון תחנונים".
– "כל שאינו יכול לחדש בה דבר".
[הערה למעריך: די בשני ביאורים]
(עמ' 36-37)
- ב.** "אפילו בשעה שהם פורשים" ("פרשת") לעברה ("העיבור") יהיו צורכיהם גלויים לפניך לרחם עליהם" (שם).

5.

ברכות

- א. (1)** שלוש הברכות – ברכת "הזן", ברכת הארץ וברכת ירושלים.
(2) "וברכת" שבפסוק י' מוסב על כל האמור בפסוקים ח'-ט' [לחם ופרות].
(עמ' 48-50)
- ב.** נימוק הפוסקים שיש לומר מילים אלו – הפרות יונקים מקדושת השכינה השוכנת בארץ, ובאכילתם אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה, ונשבע מטובתה.
נימוק הפוסקים שאין לומר מילים אלו – אין לחמוד הארץ בשביל פריה וטובה, אלא לקיים המצוות התלויות בה.
(עמ' 48-49)

6. שבת

א. (1) + (2)

אומר	מקרה	דין
רבי יהודה	הצד ציפור למגדל וצבי לבית	חייב
חכמים	ציפור למגדל, וצבי לבית ולחצר ולביבירין	חייב

(עמ' 66)

ב. כאשר כל אחד מהם היה יכול לנעול לבדו — פטורים.

טעם הפטור:

— עשיית מלאכה על ידי שני בני אדם אינה הדרך המקובלת.

— אפשר להטיל את האחריות לעשיית מלאכה אסורה בשבת רק על אדם אחד ולא על שניים.

[הערה למעריך: די בהסבר אחד]

(עמ' 67)

7. מועדים — יום הכיפורים

א. (1) אכילה ושתייה הם האיסורים החמורים ביותר, והעובר עליהם חייב כרת (עמ' 78-79).

(2) המלך והכלה ירחצו את פניהם, והחיה תנעול את הסנדל (שם).

ב. המאכל והמשתה ויתר הנאות המישוש מעוררות את החומר להימשך אחר התאוה והחטא, ואין ראוי לבוא לדין לפני הקב"ה מתוך עיסוק חומרי כי אין דנים את האדם אלא לפי מעשיו שבאותה שעה (עמ' 79).

8. מועדים — סוכות

א. (1) דוגמה — הולכים להקביל פני רבם או הולכים לפדיון שבויים. [למעריך: די בדוגמה אחת. לקבל כל דוגמה נכונה].

טעם הפטור — העוסק במצווה פטור מן המצווה, ולכן שלוחי מצווה פטורים ממצוות סוכה.

(2) הישיבה בסוכה היא כעין הדירה בבית ["בסוכות תשבו" — כעין תדורו"], ובמקרה שקיים דבר שהיה גורם לאדם לצאת מדירתו הוא רשאי לצאת מסוכתו.

(עמ' 83-84)

ב. קיום מצוות סוכה במצב של ידיעה — אכילה, שתייה ולימוד בסוכה. [הערה למעריך: לקבל כל דוגמה נכונה].

קיום מצוות סוכה במצב של אי-ידיעה — שינה בסוכה.

הערך הוא שאדם עובד את ה' ודבק בו גם בתרדמתו.

(עמ' 83)

9. זהירות מפגיעה בממון הזולת ובמרחב הציבורי

א. (1)

תחת אוצר של חברו	תחת אוצר יין של חברו	
מותרת	אסורה	פתיחה של חנות נחתומים
מותרת	אסורה	פתיחה של חנות צבעים
אסורה	אסורה	פתיחה של רפת בקר

(2) העשן שיוצא מן החנות של הנחתומים אינו מזיק ליין אלא אדרבה, החום משביח את היין [בארץ-ישראל] (עמ' 114-115).

ב. התקנה של יהושע בן גמלא — שיהיו מושיבים מלמדי תינוקות בכל מדינה ובכל עיר ועיר ומכניסים את התינוקות ללמוד כבן שש כבן שבע (עמ' 115).

10. כבודו של אדם

- א. (1) הן אדם גדול וזקן (=ראש) הן אדם צעיר (=תשחורת).
- (2) רבי ישמעאל היה כוהן, ויש אומרים שהיה כוהן גדול, ולכן זה מתאים שדווקא הוא מלמד, שגם אדם בעל דרגה נעלית בעבודת ה' צריך להתייחס בביטול ובענווה כלפי כל אדם, ולא רק מן השפה ולחוץ, אלא הענווה והביטול יחדיו לפנימיותו, ויקבל כל אדם בשמחה פנימית. [לקבל: זה מתאים שדווקא הוא מלמד על ענווה וביטול שאלו מידות שהיו לאהרון הכוהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום].
- (עמ' 124-125)
- ב. — לא יניח ספרי קודש על הקרקע.
- לא ישב על ספסל או על כיסא שמונחים עליו ספרי קודש.
- חרד על דברי תורה.
- מכבד את התורה ואת לומדיה.
- [הערה למערך: די בשתי דרכים]
- (עמ' 127-128)

11. קטע שלא נלמד

- א. (1) לדעת בית שמאי, בערב קוראים קריאת שמע בשכיבה ובבוקר קוראים בעמידה.
- לדעת בית הלל, הן בערב הן בבוקר קורא כל אדם כהרגלו וכרצונו.
- (2) לדעת בית שמאי המילים "בשכבך ובקומך" מלמדות על מצב הקורא בעת הקריאה.
- לדעת בית הלל המילים "בשכבך ובקומך" מלמדות על זמן הקריאה.
- ב. (1) השאלה היא: אם אכן כל אדם רשאי לקרוא כדרכו, מהי משמעות המילים "ובשכבך ובקומך" (או: מה רצתה התורה ללמד במילים "ובשכבך ובקומך")?
- (2) השאלה נשאלה על דברי בית הלל. בית הלל הסיקו את דעתם מן הביטוי "ובלכתך בדרך", ולכן הם נדרשים להסביר כיצד יבארו את הביטוי "ובשכבך ובקומך" שלכאורה מלמד על משמעות שונה (כפי שאכן סברו בית שמאי).

פרק שני — גמרא מסכת סוכה

על הנבחן לענות על שאלה 12 — חובה, ועל שמונה מן השאלות 13-24.

שאלת חובה. על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

12. מבוא לתורה שבעל פה

א. (1) "מכילתא" נכתב על חומש שמות, "ספרא" נכתב על חומש ויקרא, "ספרי" נכתב על חומש במדבר ועל חומש דברים (עמ' 11).

[הערה למעריך: די בשני מדרשי הלכה]

(2) מדרשי האגדה סודרו על פי פסוקי התורה (עמ' 12-13).

ב. (1) — ריבוי דעות ופרשנויות, והצורך להכריע ולסכם.
— התעוררות שאלות חדשות שלא נמצא להן מענה חד־משמעי בספרים הקודמים [או שהנושא כולו לא נדון בעבר].

(עמ' 14-16)

[הערה למעריך: די בגורם אחד]

(2) "שתילי זיתים" — [ספרו של הרב דוד מזרחי (משרקי)]. פירוש, תוספות והסברים לשולחן ערוך חלק "אורח חיים". התקבל בקהילות יוצאי תימן.

"בן איש חי" — [ספרו של הרב יוסף חיים]. ערוך על פי סדר פרשות השבוע ומשולבות בו הלכות משולחן ערוך חלק "אורח חיים" וחלק "יורה דעה". התקבל בקהילות יוצאי ספרד.

"משנה ברורה" — [ספרו של הרב ישראל מאיר הכהן מראדין, החפץ חיים]. פסיקות והרחבות על שולחן ערוך חלק "אורח חיים". התקבל בקהילות יוצאי אשכנז.

[הערה למעריך: די לכתוב על ספר אחד]

(עמ' 15)

ג. (1) בתורה שבכתב מופיע הציווי האלוקי על יסודות המצוות ועל מהותן, והתורה שבעל פה היא הפרשנות שממנה נובעים הפרטים המסבירים באילו דרכים ואופנים מקיימים את המצוות.

[לקבל: הצו הבסיסי הוא בתורה שבכתב, ובמהלך הדורות ועד זמננו, חכמים, פרשנים ופוסקים קובעים ומגדירים את פרטי המצווה ואת הדרך הנכונה לקיימה].

(2) המצווה היסודית שכתובה בתורה שבכתב היא שאדם ישובת ביום השביעי ולא יעשה מלאכות. הביטוי של פעולת השביתה ופרטי המלאכות האסורות מפורטים בתורה שבעל פה.

(עמ' 20)

13. סוכה גבוהה מעשרים אמה (דף ב ע"א-ע"ב)

- א.** רבה – היושב בסוכה צריך לדעת שהוא נמצא בסוכה ["למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל"]. בסוכה גבוהה מעשרים אמה אין האדם רואה את הסכך ולכן הוא אינו יודע שהוא נמצא בסוכה. רבי זירא – סכך הסוכה צריך שיהיה עשוי לצל ["וסכה תהיה לצל יומם מחורב"]. בסוכה גבוהה מעשרים אמה האדם אינו יושב בצל הסכך אלא בצל הדפנות.
- רבה – סוכה צריכה להיות עשויה לשבעה ימים בלבד ["בסכת תשב שבעת ימים"], כלומר שתהיה דירת עראי בעלת מחיצות קלות. לסוכה גבוהה מעשרים אמה לא די במחיצות קלות אלא צריך שיהיו יסודותיה ומחיצותיה קבועים כדי שלא תיפול ["דירת קבע"].
- ב.** (1) – סוכה שהדפנות שלה מגיעות עד לסכך שלה. [הסוכה כשרה לשיטת רבה].
- סוכה ששטחה רחב יותר מארבע אמות על ארבע אמות. [הסוכה כשרה לשיטת רבי זירא].
- [הערה למעריך: די בתיאור של סוכה אחת]
- (2) הסוכה הראשונה כשרה כי האדם רואה את הסכך למרות הגובה, באמצעות הדפנות. בכך נפתרת סיבת הפסול שכתב רבה לסוכה גבוהה מעשרים אמה.
- הסוכה השנייה כשרה כי בסוכה מרווחת הצל הוא מהסכך למרות גובהו. בכך נפתרת סיבת הפסול שכתב רבי זירא לסוכה הגבוהה מעשרים אמה.
- [הערה למעריך: די בהסבר אחד המתאים לסוכה שתיאר התלמיד]

14. שיעור הסוכה (דף ג ע"א)

- א.** (1) על פי הברייתא הראשונה, הדעה החולקת על רבי היא שהשיעור המינימלי של סוכה הוא כדי "ראשו ורובו ושולחנו". לעומת זאת, על פי הברייתא השנייה, הדעה החולקת על רבי היא שהשיעור המינימלי של סוכה הוא אפילו כדי "ראשו ורובו" בלבד.
- [הערה למעריך: על תת-סעיף זה – 34%]
- (2) יישוב הסתירה: הדעה החולקת על רבי בברייתא הראשונה היא דעת בית שמאי, ואילו הדעה החולקת על רבי בברייתא השנייה היא דעת בית הלל.
- באמצעות יישוב הסתירה הוכיחה הגמרא שבית שמאי ובית הלל נחלקו [גם] בסוכה קטנה.
- [הערה למעריך: על תת-סעיף זה – 66%]
- ב.** (1) במקרה הראשון מדובר בסוכה גדולה, ובמקרה השני מדובר בסוכה קטנה.
- [הערה למעריך: על תת-סעיף זה – 40%]
- (2) במקרה הראשון המחלוקת היא בנוגע לאדם שישב בסוכה כשרה אלא ששולחנו היה בתוך הבית ולא בסוכה, ולכן הלשון "לא יצא... יצא" מתאימה. אבל במקרה השני המחלוקת היא בנוגע לסוכה ולשיעור המינימלי שלה, ולכן הלשון "פוסלין... מכשירין" מתאימה.
- [הערה למעריך: על תת-סעיף זה – 60%]

15. עוסק במצווה פטור מן המצווה (דף כה ע"א-ע"ב)
- א. (1) הנושא של הפסוק הראשון – קריאת שמע ["בשבתך בביתך"].
הנושא של הפסוק השני – טמאי מת שלא יכלו להקריב קרבן פסח במועדו ונדחו לפסח שני ["ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וגו'"].
[הערה למעריך: על תת-סעיף זה – 40%]
- (2) הלימוד מהפסוק הראשון – רק אם אתה עסוק בישיבה שלך ("בשבתך"), כלומר בענייני רשות שלך, אתה חייב במצווה, אבל אם אתה עסוק בישיבה של מצווה אתה פטור מהמצווה.
הלימוד מהפסוק השני – [לדעת רבי יצחק] האנשים שהיו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות את הפסח היו אנשים שעסקו במת מצווה [או במת שלהם] ויום השביעי לטהרתם חל בערב פסח. אנשים אלה לא נמנעו מלעסוק במצווה למרות שעיסוקם זה ימנע מהם לקיים מצווה אחרת חמורה יותר.
[הערה למעריך: די בהסבר הלימוד מפסוק אחד]
[הערה למעריך: על תת-סעיף זה – 60%]
- ב. יש צורך בלימוד מן הפסוק "בשבתך בביתך" כי אם היה מובא רק הלימוד מן הפסוק "ויהי האנשים אשר היו טמאים..." היה אפשר לחשוב שרק משום שעדיין לא הגיע זמן החיוב של אכילת הפסח היה מותר להם לעסוק במת שימנע את קיומה של מצוות הקרבת קרבן פסח, אבל בנוגע למצוות קריאת שמע שכבר הגיע זמן קריאת שמע בתוך החופה לא ייפטר האדם מקריאת שמע. ויש צורך בלימוד מן הפסוק "ויהי אנשים אשר היו טמאים..." כי אם היה מובא רק הלימוד מן הפסוק "בשבתך בביתך" היה אפשר לחשוב שהפטור של עוסק במצווה הוא רק במקרה שאין עונש כרת, אבל בנוגע למצוות הקרבת קרבן פסח שחייבים כרת על ביטולה יהיה אסור לעסוק במת ועל ידי כך להתבטל מקיום מצוות הקרבת קרבן פסח.
16. מקום האכילה בחג הסוכות – מעשי חכמים (דף כו ע"ב – כז ע"א)
- א. (1) הקושיה – "מעשה לסתור".
הסבר – המעשה שמובא במשנה, שעל פיו גם אכילת עראי היא בסוכה, סותר את ההלכה שהובאה במשנה הקודמת (דף כה ע"א) שאוכלים ושותים עראי חוץ לסוכה.
- (2) המשפט שיש להוסיף למשנה הוא: "אם בא להחמיר על עצמו מחמיר". לפני המילה "מעשה" יש להוסיף משפט זה.
- ב. (1) פסיקת רב יוסף היא שאכילת עראי שפטורה מן הסוכה היא שתיים או שלוש ביצים (דף כו, ע"א).
פסיקת אביי היא שאכילת עראי היא כשיעור טעימה מלוא הפה [שהתלמידים רגילים לטעום לפני הליכתם לבית המדרש], דהיינו כביצה (שם).
- הסבר הקושייה: מן הסיפור על רבי צדוק שאכל מחוץ לסוכה פחות משיעור ביצה משמע שלדעתו שיעור כביצה אינו אכילת עראי וחייב בסוכה, ואילו לדעת רב יוסף ואביי שיעור כביצה הוא אכילת עראי.
- (2) המשנה ציינה את שיעור האכילה של רבי צדוק, "פחות מכביצה", לא לצורך דיני סוכה אלא כדי ללמד שבשיעור זה אין צורך בנטילת ידיים ובברכת המזון, ורק משיעור כביצה חייבים נטילה וברכה. אכן ייתכן שגם שיעור כביצה ואף יותר מזה הוא בגדר אכילת עראי ולכן לא קשה על הפסיקה של רב יוסף ועל הפסיקה של אביי.
17. הסעודות בימי חג הסוכות – מחלוקת רבי אליעזר וחכמים (דף כז ע"א)
- א. לדעת רבי אליעזר, אדם שלא אכל בסוכה בליל יום טוב הראשון של סוכות ישלים את המצווה על ידי שיאכל בסוכה אפילו בליל יום טוב האחרון של סוכות [=ליל שמיני עצרת].
לדעת חכמים, אדם שלא אכל בסוכה בליל יום טוב הראשון של סוכות אין לו אפשרות להשלים את המצווה.
- ב. (1) הצעה שהגמרא דחתה – משלים על ידי סעודת יום טוב האחרון שהוא סועד בה לחם ולפתן ושאר מאכלים.
הגמרא דחתה הצעה זו כי סעודה זו אוכלים גם ללא חיוב תשלומין, ואם כן אין היכר שסעודה זו היא לשם תשלומין.
- (2) אפשרות א – משלים על ידי אכילת פרפראות ומעדנים [כגון פירות וכיסנין] לאחר סעודת יום טוב האחרון.
אפשרות ב – קובע סעודה נוספת של לחם ובשר.

18. פטורים וחייבים במצוות סוכה (דף כח ע"א)
- א. (1) מה"מ — מנא הני מילי — מניין אלו הדברים.
הדין במשנה: נשים פטורות מן הסוכה.
(2) "ד"ת"ר) אזרח זה אזרח... לרבות את הקטנים".
ב. (1) האזרח, כל.
(2) הנושא של הברייתא השנייה: חיוב עינוי ביום הכיפורים.
הסבר הקושייה: על פי הברייתא השנייה המילה "האזרח" [שכתובה לגבי חיוב עינוי ביום הכיפורים] מרבה את הנשים שחייבות בעינוי זה. משמע שמשמעות המילה "אזרח" (בלא ה"א הידיעה) היא אנשים ולא נשים. לעומת זאת, על פי הברייתא הראשונה, המילה "האזרח" [שכתובה לגבי חיוב ישיבה בסוכה] ממעטת את הנשים. משמע שמשמעות המילה "אזרח" היא אנשים ונשים.

19. שמחת בית השואבה ויצר הרע (דף נא ע"א — נב ע"ב)
- א. (1) הקמת גזוזטרה בעזרת הנשים כדי שנשים יהיו למעלה ואנשים למטה.
(2) בנבואת זכריה מוזכר המספד על משיח בן יוסף ומתוארת שם הפרדה בין אנשים לנשים. אם לעתיד לבוא צריך הפרדה בשעת צער [והמצטער אינו מיקל ראשו] וגם כשיצר הרע אינו שולט [כי הקב"ה ביטלו], קל וחומר שצריך הפרדה בזמן הזה בשעת שמחה [שקרובה קלות ראש] וגם יצר הרע מצוי.
ב. (1) ההערכה שלו שאילו הוא היה הולך עם האישה בדרך, הוא לא היה מצליח להתאפק מלחטוא [לעומת האיש שהלך איתה שלא חטא].
"ההוא סבא" לימד אותו ש"כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו", כלומר שדווקא מפני שהוא אדם גדול יצר הרע יתגרה בו יותר מבאדם רגיל.
(2) רבא למד שבתחילה יש לדיצר הרע השפעה מצומצמת על האדם אבל בהמשך הוא משתלט עליו.

20. קטע שלא נלמד (מו ע"א)
- א. לפי תנא קמא מברך ברכה אחת: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על המצוות".
לפי רבי יהודה מברך שלוש ברכות: "להתעטף בציצית", "לישב בסוכה", "על נטילת לולב".
ב. (1) נוסח הברכה צריך להיות מתאים ליום שבו הברכה נאמרת: בשבת — להזכיר ענייני שבת, וכדומה.
(2) הכא — כאן בעניין ברכה על מצוות שונות.
על מצוות סוכה ברכה בפני עצמה ועל מצוות לולב ברכה בפני עצמה.

בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י)

21. סוכה בין האילנות (דף כד ע"ב)
- א. (1) הגזע יכול לשמש מחיצה כאשר הוא קשה וחזק והרוח אינה מניעה אותו.
הענפים יכולים לשמש מחיצה לסוכה כאשר הענפים ארוגים והרוח אינה מניעה אותם.
(2) הגזע: בסוכה בין האילנות שהאילנות דפנות לה — פסולה.
הטעם: חשש שמא יבוא להשתמש באילן ביום טוב [להניח כלים על האילן].
ב. — מותר לשאוב מים בשבת מבאר ברשות הרבים שהיא עצמה רשות היחיד ומוקפת בארבעה דיומדים [דפנות פינתיות העשויות משני קרשים שרוחב כל אחד מהם אמה]. דיומדים אלה יכולים להיות גם אילן או מחיצת קנים שחזק אותם "בהוצא ודפנא".
— מותר לטלטל בשבת תחת אילן שמיסך על הארץ אם ראשי נופו של האילן מגיעים עד פחות משלושה טפחים מן הקרקע, בתנאי שחזק את ענפי האילן "בהוצא ודפנא".
— אדם יכול לקנות שביתה בשבת בקמה קצורה שמוקפת בשיבולים שאינן קצורות שגבוהות עשרה טפחים, והשטח הקצור הוא לא פחות מארבע אמות מרובעות ולא יותר מבית סאתיים, בתנאי שחזק את השיבולים "בהוצא ודפנא".

[הערה למעריך: די בהלכה אחת]

22. "כעין תדור" בסוכה (דף כח ע"ב – כט ע"א)

א. (1) "ומשנן בסוכה".

הסבר הקושיה: לכאורה השינון שמוזכר בברייתא הוא לימוד עיוני בדומה ללימודם של האמוראים שמבררים את סברת טעמי המשניות והברייתות, והרי הלומד לימוד כזה פטור מן הסוכה, כפי שאמר רבא "תנוי בר ממטלתא".

(2) השינון שמוזכר בברייתא שצריך להיעשות בסוכה הוא חזרה על לימוד קודם, והשינון שאין חובה לעשותו בסוכה הוא לימוד של עניין חדש שעדיין לא הוברר ללומד.

ב. (1) כלי שתייה [כוסות] בסוכה, כלי אכילה [קערות] מחוץ לסוכה.

(2) כוסות אינן נמאסות לאחר השתייה ולכן מותר להשאירן בסוכה, אבל קערות נמאסות לאחר שאכלו מהן ולכן צריך להוציאן מן הסוכה.

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא בתוספת עיון במקורות)

23. עוסק במצווה פטור מן המצווה

א. (1) הפטור הוא דווקא אם אינו יכול לקיים את שתי המצוות [קיום המצווה השנייה יפריע לקיום המצווה הראשונה] (דף כה, ע"א, תוד"ה "שלוחי").

(2) הטרדה בקיום מצוות סוכה בלילה הייתה מפריעה לקיום המצווה ביום (תוספות שם).

ב. (1) אדם אינו חייב להיות צמוד לסוכה, אלא זיקתו לסוכה בימי החג צריכה להקביל לזיקתו לביתו במשך השנה, וכשם שלא היה נמנע מלצאת מביתו במשך השנה כדי לטייל אף אם יאכל וישנן מחוץ לביתו [או אפילו מחוץ לכל בית], כך גם בנוגע לסוכה בימי החג.

(2) רש"י ציין בדבריו על הולכי דרכים שפטורים מן הסוכה הליכה לסחורה, והיה מקום לטעון שרק הליכה בגלל אילוצי פרנסה פוטרת מסוכה ולא הליכה מרצון לטיול. אבל הרב אהרן ליכטנשטיין טען שזו אך דוגמה, והפוסקים הראשונים לא חילקו בזה.

24. חובת אכילה ביום טוב של סוכות

א. (1) לפי התוספות שבמסכת סוכה (דף כז, ע"א, ד"ה "אי") אין כלל חובה לאכול ביום טוב של סוכות [למעט בליל יום טוב].

לפי התוספות שבמסכת ברכות אין חובה לאכול בסוכה ביום טוב, אבל יש חובה לאכול מצד היות היום יום טוב. [הערה למעריך: על תת-סעיף זה – 34%]

(2) לפי התוספות שבמסכת סוכה – אינו צריך לחזור ולברך כי אין חובת אכילה ביום טוב בשחרית.

לפי התוספות שבמסכת ברכות – צריך לחזור ולברך כי יש חובת אכילה ביום טוב בשחרית.

[הערה למעריך: על תת-סעיף זה – 66%]

ב. לפי התוספות שבמסכת ברכות – אינו חייב לחזור ולאכול בסוכה כי אין חובה לאכול ביום טוב בסוכה, והאכילה שאכל מחוץ לסוכה תקפה מצד חובת האכילה ביום טוב.

לפי התוספות שבמסכת סוכה – אינו חייב לחזור ולאכול בסוכה כי אין חובה לאכול כלל ביום טוב.